

Interview met Lieve Declercq, directeur SPIE Nederland:

“De slimme stad is een evidentie.”

Iedereen in het bedrijfsleven zou eens een poosje moeten werken binnen de semi-overheid. En andersom zouden ambtenaren er goed aan doen zich een tijd te begeven in het strijdgewoel van de vrije markt. “We zouden veel van elkaar leren en veel meer respect voor elkaar krijgen.” Het is ook nodig, want de wereld om ons heen verandert snel naar smart cities. Een gesprek met SPIE-directeur Lieve Declercq.

Auteur

Tijdo van der Zee

Lieve Declercq
Foto's: SPIE Nederland

2 jaar geleden maakte de Vlaamse Lieve Declercq de overstap van de gereguleerde wereld van het drinkwater, naar het vrije veld van de installatietechniek. "Ik prefereer de dynamiek van de markt. Maar ik kijk met veel plezier terug op mijn tijd bij Vitens", zegt ze. Over de verschillen tussen Vitens en SPIE wil ze graag praten. Ze ziet namelijk dat er over en weer nogal wat onbegrip is. Verklaarbaar onbegrip, maar toch onterecht, meent ze. "Ambtenaren hebben echt het goede voor met de maatschappij. Ze zetten zaken in gang waar we allemaal tientallen jaren profijt van hebben."

Declercq trad in de herfst van 2012 aan bij Vitens, het grootste drinkwaterbedrijf van Nederland. Het voorziet 5,6 miljoen klanten in 5 provincies van drinkwater en heeft bijna 50.000 kilometer aan leidingen in de grond liggen. In 2017 vertrok ze er weer, om aan te treden als directeur bij SPIE Nederland. SPIE is, na Engie, het 2e installatiebedrijf van Nederland, met een jaarlijks stijgende omzet, die in 2017 ruim 650 miljoen euro bedroeg. Een prachttijd heeft ze gehad, bij Vitens. "Water is zonder twijfel het allerbelangrijkste product dat er bestaat."

Vitens is, net als de andere drinkwaterbedrijven, met handen en voeten gebonden aan de Drinkwaterwet. Deze semi-publieke instellingen mogen niet zomaar marktgebonden activiteiten uitvoeren, maar moeten zich vooral bezighouden met één ding: 24/7 leveren van zuiver drinkwater. Lang was dat redelijk eenvoudig, want de ondergrond had economisch niet veel waarde. Dat veranderde toen schaliegasbedrijven de ondergrond ontdekten en ook geothermie een steeds groter beslag legde op de schaarse ondergrondse ruimte. Declercq vindt het enigszins ongemakkelijk om over deze zaken nog iets te zeggen, omdat ze al even uit die wereld is. "Drinkwater moet je nooit verkwanselen, dat is duidelijk."

Tegen de schaliegasinitiatieven heeft ze zich in de 5 jaar dat ze bij Vitens werkte regelmatig teweergesteld. Ook bij geothermie-projecten botsten de belangen wel eens. "Je moet niet overal willen roeren in de ondergrond." Het gaat over de vraag of economie of ecologie voorrang moet krijgen, waarbij ze drinkwater dan schaart onder het kopje 'ecologie'. In Den Haag snapten de ambtenaren dat deze strijd niet telkens ad hoc uitgevochten moest worden. Een duidelijk kader was gewenst. "De overheid

“Wij geloven sterk in de stad leefbaarder en slimmer te maken”

heeft de Structuurvisie Ondergrond opgesteld, waarin functiescheiding zijn plek heeft gevonden. Strategische watervoorraden worden er goed in beschermd, zonder dat we té rigide moeten zijn: ook drinkwaterbedrijven kunnen af en toe best meedenken over wat er mogelijk is voor bijvoorbeeld geothermie."

Het is Declercq enorm meegevallen dat de drinkwaterbedrijven zo'n grote input hebben kunnen leveren bij de totstandkoming van deze Structuurvisie. "Zij wilden echt naar ons luisteren en weten wat onze belangen waren." Het is onder meer door de intensieve betrokkenheid bij dit traject dat ze de ambtenarij is gaan waarderen, zegt ze. "Mede door hen is Nederland zo'n goed en stabiel land. En hebben we zo'n mooie drinkwatervoorziening. De basis achter onze infrastructuur is gefundeerd beleid over aanleg en onderhoud."

Geldverslindende processen

En dus kijkt ze met meer mededogen naar de vaak tijd- en geldverslindende processen bij nationale en lagere overheden. Die traag draaiende molens waren ook bij Vitens de normale gang van zaken. Declercq: "De clichés kloppen: er is veel overleg, er wordt veel geschreven. Alles heeft een politiek bestuurlijke dimensie. De dingen hoeven niet morgen af, volgende maand kan ook: als het maar goed is. Altijd is er de zoektocht naar draagvlak, alles is op de maatschappij gericht, op de mens en op de toekomst. De tijdshorizon is wel honderd jaar."

Dat is bij SPIE heel anders. En dat vindt Declercq toch wel erg verfrissend. "Bij SPIE is het net andersom. Er is een hoge dynamiek, er wordt weinig geschreven, we beslissen snel, waarom is het vandaag nog niet af? 2 maanden is superlang; de terugkoppeling naar de klant is korter, en medewerkers zijn eerder betrokken bij een project dan bij de mens. Dan de financiën: bij Vitens was ik altijd al van de zakelijke kant, maar als ik zie met hoe weinig kosten we hier dingen kunnen realiseren, dan denk ik: dat had bij Vitens toch nog wel met minder gekund. Bij SPIE nemen we ook meer risico; we durven verantwoordelijkheid te nemen voor die risico's en voelen de gevolgen ook beter."

Die snelheid, data ligt Declercq toch meer. "Ik heb bij Vitens een drinkwaterfaciliteit geopend, die 15 jaar eerder op de tekentafel lag. Op dezelfde manier heb ik dingen in gang gezet, waar de opvolger van mijn opvolger uiteindelijk pas profijt van zal hebben."

Lieve Declercq

Lieve Declercq (52) studeerde Business Engineering aan de KU Leuven. Van 1990 tot 2000 vervulde zij functies bij Esso Benelux, waarna ze 2 jaar marketingdirecteur was bij de Van Gansewinkel Groep. Daarna was zij 10 jaar managing director bij de Maltha Groep en van 2012 tot 2017 stond zij aan het roer bij Vitens.

De klant

De verschillen tussen SPIE en Vitens zijn op meer vlakken evident. "In de drinkwaterwereld loopt de klant niet weg, want hij is gebonden aan het gebied waar hij woont. Dus bij Vitens was de urgentie van klantbesef vele malen moeilijker. De klant kon een half uur boos aan de telefoon hangen, maar toch ging hij niet weg. De notie van klantcommunicatie en proactief naar klanten zijn, is bij SPIE veel logischer. Bij SPIE moet je hartstikke je best doen om een klant te begrijpen en om mee te denken. Pas als je dat goed doet, vertaalt zich dat naar een winstgevende opdracht."

De publieke wereld en de commerciële wereld liggen dus mijlenver uit elkaar. "Mijn respect voor de publieke sector is erg groot. De nauwkeurigheid en de liefde voor de 'goede zaak' zijn erg inspirerend. Daarom raad ik altijd iedereen aan om een tijdje over en weer elkaars culturen te leren kennen. Stap eens een tijd uit je comfortzone en ga werken 'aan de andere kant'. Het zal wederzijds begrip kweken."

“Bij SPIE nemen we ook meer risico, durven verantwoordelijkheid te nemen”

Klimaatakkoord

In Den Haag wordt er nu druk gesleuteld aan het Klimaatakkoord. Marktpartijen en andere maatschappelijke actoren hebben hun zegje gedaan. Nu is het aan de politiek om de finale beslissingen te nemen. De installatiesector heeft zijn belangen goed voor het voetlicht gebracht en ziet zijn belangen goed weerSPIEgeld in de teksten, vindt Declercq. "Dat heeft de branchevereniging Techniek Nederland voor ons gedaan. En dat deden ze heel goed."

Het Klimaatakkoord is het grote nationale plan om de CO₂-uitstoot van ons land te beperken. "Voor mij betekent duurzaamheid echter meer dan alleen CO₂-reductie", zegt Declercq. "Ik vind leefbaarheid hier ook bij horen." Rond die leefbaarheid in steden is SPIE zich de laatste jaren steeds meer strategisch aan het positioneren. Neem alleen al de overname van het bedrijfsonderdeel Ziut, van Enexis, in 2017. Dat levert openbare verlichting en verkeersregelinstallaties.

Declercq: "Dat was een strategische overname voor onze activiteiten op het gebied van smart cities. Wij geloven sterk in de stad leefbaarder en slimmer te maken. In de toekomst woont 75% van de mensen in de stad. Met sensoren en data kan je die slimheid creëren. Lantaarnpalen zijn bij uitstek geschikt als drager van die sensoren. Heel veel bedrijven leveren kleine schakeltjes in het mechaniek van de smart city, er zijn weinig bedrijven die alles aan elkaar kunnen knopen. Wij kunnen dat."

Maar zitten mensen er op te wachten, op een slimme stad? Declercq denkt van wel. "Ik stond vandaag in de file en ik dacht: ik had me daarover moeten laten informeren. Dan had ik misschien een andere route genomen." Dat klinkt misschien heel logisch, zegt ze, maar dat is wel precies waar het bij smart cities over gaat. "Wat wil je in een stad? Schoon water, gezonde lucht, snelle doorstroming, dat het voedsel op een goede manier gedistribueerd wordt. Dat doe je allemaal met slimme concepten. De burger is echt wel de vragende partij, maar weet dat misschien nog niet. Bovendien is de burger soms niet eens op de hoogte van hoeveel er om hem of haar heen al slim georganiseerd is. Als je alles goed afpelt, dan zie je het: de slimme stad is een evidentie."

